

RATKAISIJAT

**Koulutuspäivä 1/3: Koulun rooli
kestävässä kehityksessä**

17.2.2022

TURVALLISEMMAN TILAN PERIAATTEET

- 1. Ole avoin** Kohtaa uudet aiheet ja henkilöt ennakkoluulottomasti. Ota jokainen asia ja tilanne mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä
- 2. Kunnioita** Anna toisille tilaa ja kiinnitä huomiota käyttämääsi kieleen. Kunnioita jokaisen omaa tilaa ja yksityisyyttä.
- 3. Tunnista oletuksesi** Kunnioita jokaisen oikeutta määrittää oma identiteettinsä, kokemuksensa ja tunteensa – et voi ulkoapäin nähdä toisen ihmisen kokemuksia tai identiteettiä.
- 4. Kannusta** Ajattele myös muiden osallistujien kokemusta. Kuuntele ja kannusta.
- 5. Ota vastuu** Ota vastuuta turvallisemmasta ilmapiiristä yhdessä muiden kanssa. Hyväksy virheet, ota vastuuta omasta toiminnastasi ja korjaa käytöstäsi tarvittaessa. Auta muita ja puutu tilanteisiin tarvittaessa.
- 6. Rentoudu** Erehtyminen ja kysyminen on sallittua.

GLOBALIKOULU

- Plan International Suomen Globaalikoulu tarjoaa tukea opetussuunnitelmien mukaiseen globaalikasvatukseen.
- Kouluvierailuita, opettajien täydennyskoulutuksia ja opetusmateriaalia
- Teemoina lapsen oikeudet, kestävä kehitys, osallisuus ja vihapuhe
- <https://www.globaalikoulu.net/>

KOULUTUKSEN TAVOITTEET

- ymmärrät, mikä on koulun rooli kestävän tulevaisuuden rakentamisessa,
- tunnet kestävän kehityksen tavoitteet ja miten käsittelet niitä oman oppiaineesi opetuksessa,
- tiedät, miten ilmastomyönteistä toimintaa ja arvoja voidaan tukea koulussa,
- tiedostat tunnekasvatuksen merkityksen osana kestävän kehityksen kasvatusta,
- pystyt vahvistamaan oppilaiden osallisuutta koulussa.

KEITÄ ME OLEMME?

1. Valitse läheltäsi esine, joka kuvaa odotuksiasi nyt koulutuksen alussa.
2. Laita kamera päälle.
3. Esittele itsesi muille. Kuka olet ja mistä tulet?
4. Näytä valitsemaasi esinettä ja kerro, miksi sen valitsit ja mitä se kertoo odotuksistasi.

Biolapset: "Ota pallosta kii" <https://youtu.be/yxRgnMmDlv4>

Mitä ajatuksia video herätti?

Laaja tutkimus kertoo syvästä ilmastoahdistuksesta: Lähes puolet suomalaisnuorista epäröi lasten hankkimista ja ajattelee hallituksen valehtelevan

Suurin osa nuorista ajattelee, että ”ihmiskunta on tuhoon tuomittu”. Tutkimukseen osallistunut tutkijatohtori Panu Pihkala: ”Nuoret kertovat haluavansa ennen kaikkea ilmastotoimia eivätkä terapisointia.”

Elokapina-liikkeen mielenilmaus Satamakadulla Tampereella elokuussa 2021. KUVA: JUKKA RITOLA / AAMULEHTI

Bathin yliopiston [tutkimus \(2021\)](#):

- Vastaajina 10 000 iältään 16–25-vuotiasta nuorta 10 maasta (ml. Suomi).
- 59 % hyvin tai erittäin huolissaan ilmastomuutoksesta.
- 75 % ajattelee, että ”tulevaisuus on pelottava”.
- 81 % ajattelee, että ihmiskunta on epäonnistunut planeetan suojelussa.

Mitä tämä tarkoittaa koulun kannalta?

1. Kestävästä kehityksestä ja ilmastokriisistä tulee puhua koulussa.

2. Aiheita tulee käsitellä niin, että

- Huomioidaan tunteet,
- Vahvistetaan toimijuutta,
- Rakennetaan *realistista* toivoa,
- Teot ja puheet ovat sopusoinnussa.

MITÄ ON KESTÄVÄ KEHITYS?

Kestävä kehitys on sellaista yhteiskunnallista muutosta, joka **turvaa sekä nykyisille että tuleville sukupolville hyvän elämän edellytykset.**

**EKOLOGINEN
KESTÄVYYS**

**KULTTUURINEN
KESTÄVYYS**

**TALOUDELLINEN
KESTÄVYYS**

**SOSIAALINEN
KESTÄVYYS**

EKOLOGINEN
KESTÄVYYS

KULTTUURINEN
KESTÄVYYS

MITÄ NÄISTÄ ON SINULLE TUTUIN? MIKÄ TEIDÄN KOULUSSANNE PAINOTTUU?

TALOUDELLINEN
KESTÄVYYS

SOSIAALINEN
KESTÄVYYS

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

YK:n kestävän
kehityksen
tavoitteet eli
[Agenda 2030](#)

KANSALAISYHTEISKUNNAN ARVIO SUOMEN EDISTYKSESTÄ 2016–2020

Trendi positiivinen	Trendi neutraali	Trendi negatiivinen
4 HYVÄ KOULUTUS 6 PUHDAS VESI JA SANITAATIO Lähde: VNK: Voluntary National Review 2020 Finland	2 EI NÄLKÄÄ 5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO 8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA 9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT 14 VEDENALAINEN ELÄMÄ 17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS 	1 EI KÖYHYYYTÄ 3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA 7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA 10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN 12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA 13 ILMASTOTEKOJA 15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ 16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

Rockström & Sukhdev:
Kestävän
kehityksen
hääkakkumalli,
2016,
grafiikka Azote
Images for
Stockholm
Resilience
Centre

10 MIN TAUKO

VIRTUAALIGALLERIA

Tarkastelkaa valokuvia, jotka kuvaavat erilaisia haasteita tämän päivän maailmassa (<http://bit.ly/KuviaKestävästäKehityksestä>). Valitkaa ryhmässä yksi kuva, joka teitä kiinnostaa. Vastatkaa kysymyksiin:

1. Mistä ilmiöstä on kyse? Antakaa kuvalle nimi.
2. Mitkä kestävä kehityksen tavoitteet liittyvät ilmiöön?
3. Miten ilmiö liittyy Suomeen?
4. Miten me voimme olla osa tämän haasteen ratkaisua?

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

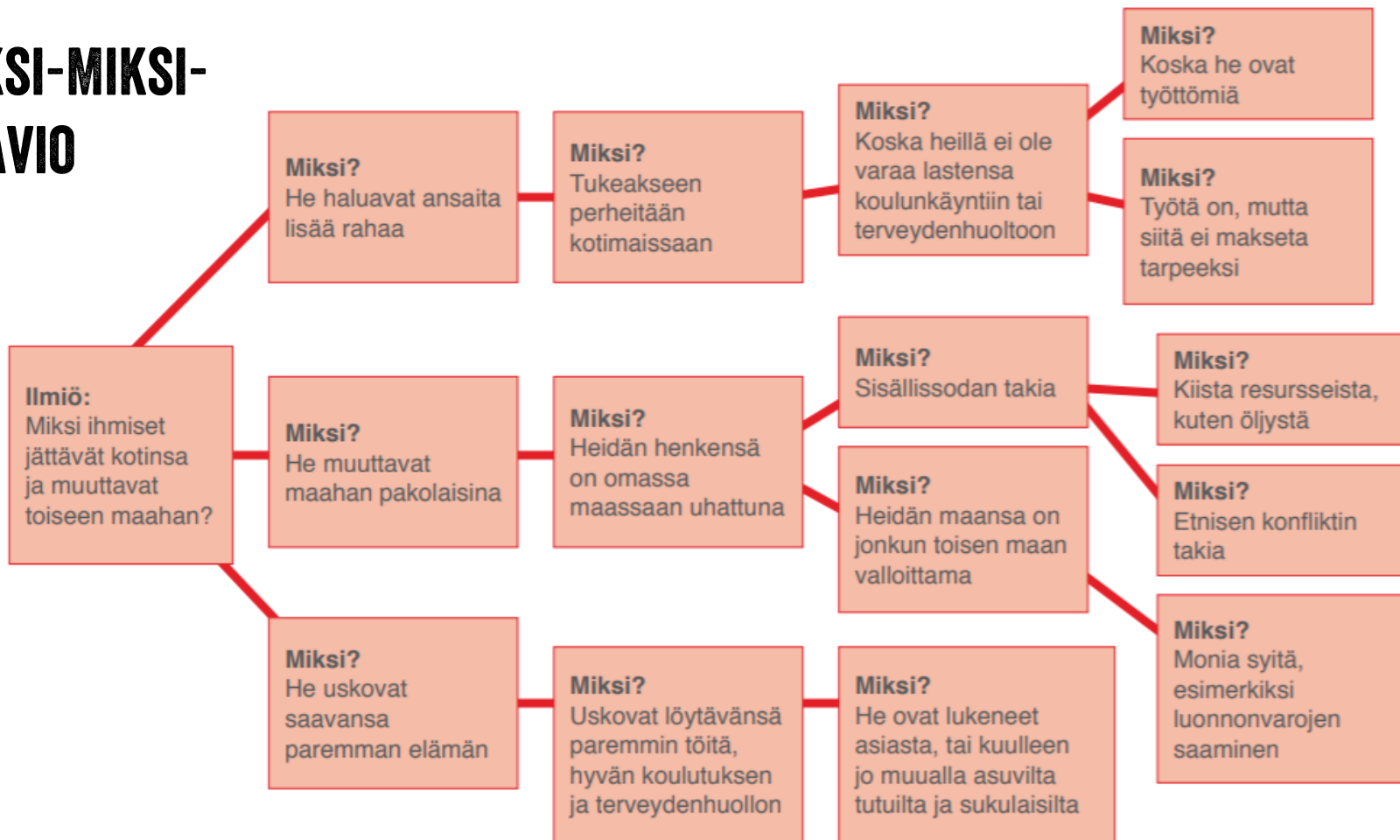
8.

9.

MIKSI-MIKSI- KAAVIO

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITE 4.7

Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kaikki oppijat saavat kestäväns kehityksen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot esimerkiksi kestävää kehitystä ja kestäviä elämäntapoja, ihmisoikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa, rauhan ja väkivallattomuuden kulttuurin edistämistä, maailmankansalaisuutta, kulttuurien monimuotoisuuden sekä kulttuurin osuutta kestävässä kehityksessä arvostavan koulutuksen kautta.

LOUNASTAUKO 45 MIN

ENNAKKOTEHTÄVÄN PURKU

- Millä sanoilla kuvailisit laadukasta kestävän kehityksen kasvatusta?
- Kirjoita vastauksesi sanapilveen osoitteessa [menti.com](https://www.menti.com)

Laadukas kestävä kehityksen kasvatus

KESTÄVÄN KEHITYKSEN KOULUKULTTUURI

KESTÄVÄ KEHITYS JA OPS

- **POPS 2014:** "Perusopetuksessa tunnustetaan kestävän kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävän elämäntavan omaksumiseen." (s. 16)
- POPS ja LOPS ohjaavat kouluja kestävän kehityksen kasvatukseen: arvopohja, opiskeluympäristö ja -menetelmät, toimintakulttuuri, aihekokonaisuudet ja yksittäiset oppiaineet
- Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet
- Ainekohtaiset sisällöt erit. GE, UE, ET, FI, HI, YH, KE, PS, AI → Voi ja tulisi käsitellä kaikissa aineissa!
- Monialaiset oppimiskokonaisuudet

MITEN TOIMIA KASVATTAJANA EKOKRIISIN AIKAKAUDELLA?

Veli-Matti Värri: Kasvatus ekokriisin aikakaudella (2018)

- Kasvatus ei voi vain sosiaalistaa nykyiseen kestävämpään maailmanjärjestykseen vaan sen tulisi edistää systeemistä muutosta.
- Koulun tulee vahvistaa eettistä ajattelua ja empatiakykyä.
- Empatian kokemuksen laajentaminen ihmisten välisyydestä ihmisten ja eläinten välisyyteen on tärkeää.

MIKÄ ON KOULUN ROOLI KESTÄVÄN KEHITYKSEN EDISTÄMISESSÄ?

- Sahlberg (2007): Koulutuksen mahdollisuus osallistua globaalien ongelmien ratkaisuun löytyy **koulukulttuurin ja toimintatapojen muutoksesta**, ei oppiaineiden sisältöjen muutoksesta.
- Värri (2018): *"Kouluista voi tulla kestävää luontosuhdetta edistäviä vain, jos **koko koulu kaikkine vuorovaikutuksineen, rakenteineen ja tapahtumineen pyrkii toteuttamaan toiminnassaan ekologisia arvoja ja periaatteita.**"* (s. 134)

KOULUN TOIMINTAKULTTUURI

- Kestävän kehityksen kasvatus toteutuu kouluissa vaihtelevasti.
- **Toimintakulttuuri** merkitsee enemmän kuin opetuksen sisällöt.
- **Ekologiset koulukokemukset** vaikuttavat oppilaan ympäristövastuulliseen käyttäytymiseen suoraan. **Sosiaaliset ja kulttuuriset koulukokemukset** vaikuttavat sekä ympäristövastuulliseen että prososiaaliseen käyttäytymiseen.
- **Kokemukselliset ja elämykselliset opetusmenetelmät** ovat tärkeitä.
- **Rehtori** on avainhenkilö kestävän kehityksen toimintakulttuurin kehittämisessä.
- Toimintakulttuurin kehittämisen esteenä resurssit ja toimintatavat.

Kuvio 44. Toimintakulttuuria korostava kestävä kehitys koulun malli. F1–F7 ovat tässä tutkimuksessa määritellyjä koulun toimintakulttuurin faktoreita.

RYHMÄTEHTÄVÄ: KOULUN TOIMINTAKULTTUURI

1. Keskustelkaa ryhmässä, **miten hyvin** Salorannan kestävän kehityksen koulun mallissa mainitut **tavoitteet on teidän koulussanne huomioitu** (asteikolla toteutuu erinomaisesti / toteutuu hyvin / toteutuu osittain / ei toteudu). Jokainen tavoite on omalla lapullaan.
2. Vetäkää laput Flinga-taululla sopivaan paikkaan. Linkit Flingaan tulevat chattiin.
3. Jos ette pääse yksimielisyyteen jonkin lapun sijainnista, voitte tehdä lisää lappuja ja laittaa saman lapun kahteen eri paikkaan.
4. Päättäkää, kuka kertoo lyhyesti keskustelunne pääpointit muille.

Toteutuu erinomaisesti

Toteutuu hyvin

Opetus tapahtuu erilaisissa oppimisympäristöissä (esim. luonto, maatilat, museot, laitokset).

Opetuksessa käytetään yhteistoiminnallisia ja osallistavia opetusmenetelmiä, jotka kehittävät oppilaiden kriittistä ajattelua.

Koulun oppimisympäristöjä (sisällä ja ulkona) kehitetään kestävän kehityksen mukaisiksi.

Opetus toteutuu toolliseen elämään liittyvissä tilanteissa esim. erilaisten ympäristönsuojeluprojektien yhteydessä.

Toteutuu osittain

Henkilökunta tekee yhteistyötä kestävän kehityksen teemojen toteuttamiseksi.

Kestävän kehityksen työ on vastuutettu ja organisoitu.

Koulun kestävän kehityksen työtä resursoidaan: tuntikehys, materiaali, opintokäynnit, vastuuopettajan työn korvaus.

Opetuksen tavoitteena on oppilaan ympäristötietoisuuden ja henkilökohtaisen luontosuhteen kehittäminen.

Koulun kestävän kehityksen kasvatuksen visio, toimintaperiaatteet, menettelytavat, säännöt jne. ovat yhdessä sovittuja.

Henkilökunta kouluttautuu ja hankkii osaamista kestävän kehityksen teemoista.

Kestävän kehityksen työlle on tavoitteet ja suunnitelmat.

Vanhemmat ovat tietoisia koulun kestävän kehityksen työstä ja voivat osallistua koulun kestävän kehityksen tapahtumiin.

Arviointien ja kyselyjen kautta saatua tietoa hyödynnetään oppilaan kestävän kehityksen tietojen ja toiminnan taitojen kehittämiseksi.

Opettajat arvioivat säännöllisesti omaa kestävää kehitystä edistävää työtään.

Ei toteudu

Uudet opettajat ohjataan toteuttamaan koulun kestävän kehityksen toimintakulttuuria.

Toteutuu
erinomaisesti

Toteutuu hyvin

Toteutuu osittain

Ei toteudu

Koulun oppimisympäristöjä (sisällä ja ulkona) kehitetään kestävän kehityksen mukaisiksi.

Opetus tapahtuu erilaisissa oppimisympäristöissä (esim. luonto, maatilat, museot, laitokset).

Opetuksen tavoitteena on oppilaan ympäristötietoisuuden ja henkilökohtaisen luontosuhteen kehittäminen.

Opetuksessa käytetään yhteistoiminnallisia ja osallistavia opetusmenetelmiä, jotka kehittävät oppilaiden kriittistä ajattelua.

Henkilökunta koulutautuu ja hankkii osaamista kestävän kehityksen teemoista.

Kestävän kehityksen työ on tavoitteet ja suunnitelmat.

Kestävän kehityksen työ on vastuutettu ja organisoitu.

Opetus toteutuu todelliseen elämään liittyvissä tilanteissa esim. erilaisten ympäristönsuojeluprojektien yhteydessä.

Henkilökunta tekee yhteistyötä kestävän kehityksen teemojen toteuttamiseksi.

Opettajat arvioivat säännöllisesti omaa kestävää kehitystä edistävää työtään.

Uudet opettajat ohjataan toteuttamaan koulun kestävän kehityksen toimintakulttuuria.

Arviointien ja kyselyjen kautta saatua tietoa hyödynnetään oppilaan kestävän kehityksen tietojen ja toiminnan taitojen kehittämisessä.

Koulun kestävän kehityksen kasvatuksen visio, toimintaperiaatteet, menettelytavat, säännöt jne. ovat yhdessä sovittuja.

Vanhemmat ovat tietoisia koulun kestävän kehityksen työstä ja voivat osallistua koulun kestävän kehityksen tapahtumiin.

Koulun kestävän kehityksen työtä tuetaan: tunteisuus, materiaali, opintokäynnit, vastuupettajan työn korvaus.

Toteutuu erinomaisesti

Toteutuu hyvin

Opetus tapahtuu erilaisissa oppimisympäristöissä (esim. luonto, maatilat, museot, laitokset).

Kestävän kehityksen työ on tavoitteet ja suunnitelmat.

Toteutuu osittain

Kestävän kehityksen työ on vastuutettu ja organisoitu.

Vanhemmat ovat tietoisia koulun kestävän kehityksen työstä ja voivat osallistua koulun kestävän kehityksen tapahtumiin.

Henkilökunta tekee yhteistyötä kestävän kehityksen teemojen toteuttamiseksi.

Opetus toteutuu todelliseen elämään liittyvissä tilanteissa esim. erilaisten ympäristönsuojeluprojektien yhteydessä.

Henkilökunta koulutautuu ja hankkii osaamista kestävän kehityksen teemoista.

Koulun oppimisympäristöjä (sisällä ja ulkona) kehitetään kestävän kehityksen mukaisiksi.

Opetuksen tavoitteena on oppilaan ympäristötietoisuuden ja henkilökohtaisen luontosuhteen kehittäminen.

Arviointien ja kyselyjen kautta saatua tietoa hyödynnetään oppilaan kestävän kehityksen tietojen ja toiminnan taitojen kehittämisessä.

Opetuksessa käytetään yhteistoiminnallisia ja osallistavia opetusmenetelmiä, jotka kehittävät oppilaiden kriittistä ajattelua.

Ei toteudu

Opettajat arvioivat säännöllisesti omaa kestävää kehitystä edistävää työtään.

Uudet opettajat ohjataan toteuttamaan koulun kestävän kehityksen toimintakulttuuria.

Koulun kestävän kehityksen työ resursoidaan: tuntikehys, materiaali, opintokäynnit, vastuuopettajan työn korvaus.

Koulun kestävän kehityksen kasvatuksen visio, toimintaperiaatteet, menettelytavat, säännöt jne. ovat yhdessä sovittuja.

Toteutuu erinomaisesti

Toteutuu hyvin

Kestävän kehityksen työ on vastuutettu ja organisoitu.

Kestävän kehityksen työlle on tavoitteet ja suunnitelmat.

Opetuksen tavoitteena on oppilaan ympäristötietoisuuden ja henkilökohtaisen luontosuhteen kehittäminen.

Opetuksessa käytetään yhteistoiminnallisia ja osallistavia opetusmenetelmiä, jotka kehittävät oppilaiden kriittistä ajattelua.

Henkilökunta koulutautuu ja hankkii osaamista kestävän kehityksen teemoista.

Toteutuu osittain

Henkilökunta tekee yhteistyötä kestävän kehityksen teemojen toteuttamiseksi.

Opettajat arvioivat säännöllisesti omaa kestävää kehitystä edistävää työtään.

Opetus toteutuu todelliseen elämään liittyvissä tilanteissa esim. erilaisten ympäristönsuojelukurssien yhteydessä.

Vanhemmat ovat tietoisia koulun kestävän kehityksen työstä ja voivat osallistua koulun kestävän kehityksen tapahtumiin.

Koulun kestävän kehityksen kasvatuksen visio, toimintaperiaatteet, menettelytavat, säännöt jne. ovat yhdessä sovittuja.

Koulun kestävän kehityksen työtä resursoidaan: tuntikehys, materiaali, opintokäynnit, vastuuopettajan työn korvaus.

Ei toteudu

Koulun oppimisympäristöjä (sisällä ja ulkona) kehitetään kestävän kehityksen mukaisiksi.

Arviointien ja kyselyjen kautta saatua tietoa hyödynnetään oppilaan kestävän kehityksen tietojen ja toiminnan taitojen kehittämisessä.

Opetus tapahtuu erilaisissa oppimisympäristöissä (esim. luonto, maatilat, museot, laitokset).

Uudet opettajat ohjataan toteuttamaan koulun kestävän kehityksen toimintakulttuuria.

LYHYT TAUKO

ESIMERKKEJÄ KOULUJEN KESTÄVÄN KEHITYKSEN TYÖSTÄ

ILMASTOTEKOJA PORVOON KEVÄTKUMMUN KOULUSSA

[Linkki
videoon](#)

RUUSUVUOREN KOULUN RADIKAALI TOIVO - VALINNAISAINEPAKETTI

- Koostuu erilaisista MOKeista
- 2 vvh soveltavia ja syventäviä valinnaisaineita 8.–9. luokille
- Vaikuttamista ja aktiiviseen kansalaisuuteen kasvamista
- Lisää [Ruusuksen sivuilla](#)

LUKIOLAISET TEKIVÄT KOULULLE ILMASTO- OHJELMAN JÄMSÄSSÄ

- Opiskelijat laativat Jämsän lukion ilmasto-ohjelman Green Planet -kurssin yhteydessä
- Tarkoituksena on tarjota keinoja koulun henkilökunnalle ja opiskelijoille kestävään ja ilmastovastuulliseen toimintaan
- Hienoja konkreettisia ehdotuksia liittyen mm. opetukseen, energiaan, kuluttamiseen, ruokaan ja liikkumiseen.
- Lue ohjelma [täältä](#).

ILMASTOKASVATUSTA LINNANKOSKEN LUKIOSSA

[Linkki
videoon](#)

PEDAGOGINEN KOKEILU

- Koulutukseen kuuluu pienimuotoinen pedagoginen kokeilu.
- Tarkoitus on, että kokeilet opettajana jotain uutta kestävän kehityksen kasvatuksen saralla (esim. uuden opetusmateriaalin testaaminen, opintokäynti uuteen paikkaan, vierailijan pyytäminen luokkaan tai opetuksen vieminen uuteen oppimisympäristöön)
- Kokeilu voi linkittyä johonkin koulussa ajankohtaiseen prosessiin
- Valitse tähän hetkeen sopiva kunnianhimon taso!
- Kokeilut esitellään viimeisellä kerralla 11.4.

osallisuus *toivo*
ilmastovastuu

KESTÄVÄ KEHITYS toiminta
aktiivinen kansalaisuus
tunteet

ESIMERKKEJÄ

- Ympäristökerho alakoululaisille
- Luontoteltta rauhoittumiseen ja hiljentymiseen
- 9.-luokan maantieteen kurssi kestävästä kehityksestä
- Iltapäiväkoulutus ympäristökasvatuksesta kollegoille
- 1. luokan oppilailla vähintään 1h/pv koulua metsäluokassa
- Opintokäyntejä, oppilaiden mielipidetekstejä, kestävään kehitykseen liittyviä kurssitehtäviä, oppimispelien hyödyntämistä, ruokahävikin vähentämisen kokeilu jne.

FREE WRITING -HARJOITUS

Ohjeet:

1. Ota kynä ja paperia.
2. Kun aika alkaa, ryhdy kirjoittamaan ajatuksiasi. Kirjoita keskeytyksettä ja kritiikittömästi nostamatta kynää paperista, kunnes kello soi. (4 min)
3. Lue, mitä kirjoitit. Ympyröi avainsanat. (1 min)

Kysymys: Mitä haluat saavuttaa tällä pedagogisella kokeilulla?

Kuva: Domenic
Hoffmann, Pixabay

LÄHTEET JA LUKEMISTOA

- Mykrä, Niina (2017). Koulun mahdollisuuksista kasvattaa kestäväään tulevaisuuteen. Kasvatus 5(48) s. 469-474. Luettavissa [täältä](#).
- Mykrä, Niina (2021): Peruskoulu ekologista kestävyyttä edistämässä: Toiminnanteoreettinen tutkimus koulun monitasoisesta muutoshaasteesta. Tampereen yliopisto. Luettavissa [täältä](#).
- Sahlberg, Pasi (2007): Koulunjohtaja maailmanparantajana? Teoksessa A. Pennanen (toim.): Koulun johtamisen avaimia (25—46). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Salonen, Arto O. & Bardy, Marjatta (2015): Ekososiaalinen sivistys herättää luottamusta tulevaisuuteen. Aikuiskasvatus 35 (1), s. 4-15. Artikkelin luettavissa [täältä](#).
- Saloranta, Seppo (2017): Koulun toimintakulttuurin merkitys kestävä kehityksen kasvatuksen toteuttamisessa perusopetuksen vuosiluokkien 1–6 kouluissa. Helsingin yliopisto. Luettavissa [täältä](#).
- Valtioneuvoston kanslia (2020): The state of sustainable development in 2020 in light of indicators and comparative studies. Luettavissa [täältä](#).
- Värri, Veli-Matti (2018): Kasvatus ekokriisin aikakaudella. Tampere: Vastapaino.

OPPIMATERIAALIA KESTÄVÄSTÄ KEHITYKSESTÄ

- Plan International Suomi: [Lapsen oikeuksien kymppi](#). 10 tuplatunnin opetuskokonaisuus alakoulun 4.–6. luokille lapsen oikeuksista ja kestävästä kehityksestä.
- [Luokanopen ilmasto-opas](#). Luokanopettajille suunnattua tietoa ja opetusmateriaalia.
- [Open ilmasto-opas](#). Aineenopettajille suunnattu opasmateriaali: tietoa, kuvia ja tehtäväideoita jokaiseen oppiaineeseen.
- Suomen YK-liitto: [Opetusmateriaalia kestävästä kehityksestä](#). Myös tilattava [YK ja kestävä kehitys -valokuvanäyttely](#)
- BMOL ry: Videoita ja tehtäviä mm. vaikuttamisesta ja ilmastotunteista: <https://toivoajatoimintaa.fi/>
- Ulkoministeriö: [Maailma 2030](#). Oppituntimateriaalia kestävä kehityksen tavoitteista yläkouluun ja lukioon. Lisäksi [Kestävän kehityksen julisteet](#), jotka voi tilata maksutta.
- WWF: [Ympäristökasvatuksen materiaalipankki](#). Paljon materiaaleja eri-ikäisten oppijoiden käyttöön.

The background is a vibrant, hand-drawn illustration of a globe. The globe is yellow with a grid of thin, brown lines representing latitude and longitude. Various regions are colored in bright, saturated colors: red, purple, orange, pink, green, and blue. Some regions are decorated with patterns, such as a green region with red polka dots. Stylized trees with green foliage and brown trunks are scattered across the globe. The overall style is artistic and childlike, with thick, visible brushstrokes.

**KIRJOITA CHATTIIN:
MINKÄ AJATUKSEN VIET
MUKANASI KOULUTUKSESTA?**